Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim (ADÖB) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim (ADÖB) Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16628

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim (ADÖB) Ölçe?i, **Ak?lc? Duygucu Davran??ç? Kuram** (ADDK) ve **Öz-Belirlenim Kuram?** (ÖBK) aras?ndaki teorik entegrasyonu ölçmek amac?yla geli?tirilmi? yeni bir psikometrik araçt?r. Ölçek, bireylerin psikolojik ihtiyaçlar?n?n (özerklik, yeterlilik ve ili?kililik) kar??lanma düzeyini, rasyonel ve irrasyonel inanç sistemleri ba?lam?nda de?erlendirir.

Doktora tezi kapsam?nda Art?ran (2015) taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, hem klinik hem de klinik olmayan örneklemler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?larak psikometrik özelliklerinin yüksek düzeyde oldu?u gösterilmi?tir. Ölçek, özellikle bireylerin içsel motivasyonlar? ile ak?lc? dü?ünce kal?plar? aras?ndaki ili?kiyi incelemek için tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim, **Ak?lc? Duygucu Davran??ç? Kuram**, **Öz-Belirlenim Kuram?**, Psikometrik Geli?tirme, **Likert Ölçe?i**, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Murat Art?ran

Amaç

ADÖB Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ak?lc? dü?ünce e?ilimleri ile öz-belirlenim düzeyleri aras?ndaki ili?kiyi, psikolojik bir ölçüm arac? vas?tas?yla nicelle?tirmektir. Ölçek, Albert Ellis'in ADDK's? ve Deci ile Ryan'?n ÖBK's?n?n temel varsay?mlar?n? birle?tirerek, bireyin temel psikolojik ihtiyaçlar?n? kar??lama yetene?ini (özerklik, yeterlilik, ili?kililik) rasyonel inançlar perspektifinden analiz etmeyi amaçlar.

Bu ölçek, geli?tirme a?amas?nda olup, psikoloji alan?ndaki ara?t?rmac?lara ve klinisyenlere, dan??anlar?n irrasyonel inançlar?n?n öz-belirlenim süreçlerini ne ölçüde engelledi?ini veya rasyonel inançlar?n?n bu süreçleri ne ölçüde destekledi?ini belirlemede yard?mc? olmay? hedeflemektedir.

Yap?

Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim Ölçe?i, iki ana kuramsal yap?y? temel almaktad?r: **Rasyonel Dü?ünce** (ADDK) ve **Temel Psikolojik ?htiyaçlar** (ÖBK). Ölçek, bu iki kuram?n kesi?iminde yer alan, bireyin kendilik alg?s? ve motivasyonel yönelimleri aras?ndaki ili?kiyi ölçer.

Yap?lan do?rulay?c? faktör analizleri (DFA) sonucunda, ADÖB Ölçe?i'nin üç faktörlü bir yap?

ARABPSYCHOLOGY.COM

sergiledi?i tespit edilmi?tir. Bu üç faktörün, **Öz-Belirlenim Kuram?**'n?n temel ihtiyaçlar? olan özerklik, yeterlilik ve ili?kililik boyutlar?n? yans?tt??? ve bu ihtiyaçlar?n rasyonel inançlarla olan etkile?imini temsil etti?i belirlenmi?tir.

Geçerlik

ADÖB Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, yap?n?n teorik çerçeveye uygunlu?unu test etmek amac?yla hem klinik hem de klinik olmayan örneklemler üzerinde yürütülmü?tür. Yap?lan analizler, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? tutarl? bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir. Ölçe?in yap?sal uygunlu?unu de?erlendirmek üzere **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) kullan?lm??t?r.

DFA sonuçlar?, ölçe?in hipotez edilen üç faktörlü yap?s?n?n hem genel popülasyonda hem de klinik popülasyonda olumlu ve destekleyici nitelikte oldu?unu kan?tlam??t?r. Ayr?ca, üç faktörlü modelin, alternatif tek faktörlü modele k?yasla istatistiksel olarak daha anlaml? ve uyumlu bir model oldu?u teyit edilmi?tir, bu da ölçe?in yap? geçerli?ine önemli katk? sa?lamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, özellikle **iç tutarl?l?k** (internal consistency) katsay?lar? üzerinden de?erlendirilmi?tir. Çal??mada, her bir boyutun ve bu boyutlar? olu?turan maddelerin güvenilirlik analizleri ayr? ayr? yap?lm??t?r. Elde edilen sonuçlar, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Tüm iç tutarl?l?k katsay?lar?n?n 0,80 de?erinden büyük oldu?u rapor edilmi?tir. Psikometrik literatürde (Özer ve Dönmez, 2013), bu düzeydeki katsay?lar, ölçe?in güvenirli?inin oldukça yüksek oldu?unu i?aret eder. Bu durum, ADÖB Ölçe?i'nin maddelerinin homojen oldu?unu ve ayn? özelli?i tutarl? bir biçimde ölçmeye yönelik oldu?unu ortaya koymaktad?r.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?, Art?ran (2015) taraf?ndan yürütülen doktora tezinde detayl? olarak incelenmi?tir. Hem klinik olmayan geni? bir örneklem hem de klinik bir örneklem üzerinde **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) gerçekle?tirilmi?tir. Bu çift yönlü analiz, ölçe?in yap?sal sa?laml???n? farkl? popülasyonlarda test etme imkan? sunmu?tur.

Analiz sonuçlar?, ADÖB'ün üç faktörlü modelinin (Özerklik, Yeterlilik, ?li?kililik) model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu göstermi?tir. Üç faktörlü modelin tek faktörlü modele göre anlaml? düzeyde daha iyi uyum sa?lamas?, ölçe?in öz-belirlenim kuram?n?n temel ihtiyaçlar?n? ba?ar?l? bir ?ekilde ayr??t?rd???n? teyit etmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geli?tirme

Format: Öz Bildirim Ölçe?i

Language Available: Türkçe

Population Group: Klinik ve Klinik Olmayan Örneklemler

Age Group: Yeti?kin Popülasyon

Population Details: Doktora tezi çal??mas? kapsam?nda toplanan örneklemler.

Test Methodology: 5'li **Likert Ölçe?i** (1= kesinlikle kat?lm?yorum - 5= kesinlikle kat?l?yorum)

Anahtar Kelimeler

Özerklik, Yeterlilik, ?li?kililik, Rasyonel ?nançlar, ?rrasyonel ?nançlar, Psikolojik ?htiyaçlar, **Do?rulay?c? Faktör Analizi**, **?ç Tutarl?l?k**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?il.

Affiliation Email addresses: muratkaanartiran@gmail.com

Correspondence Address: ?stanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez Kurumu)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Sorumlu Yazar: Murat Art?ran

Test Y?l?: 2015

Kullan?m ?zinleri: Ölçe?in kullan?m?na ili?kin izinler için sorumlu yazar (Murat Art?ran) ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Önemli Not: Ölçe?in orijinal çal??mas?na ait PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: akilci-duygucu-oz-belirlenim-adob-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynakça

Art?ran, M. (2015). Ak?lc? Duygucu Davran??ç? Kuram ve öz-belirlenim kuram? çerçevesinde yeni bir ölçek: Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim (ADÖB) Ölçe?i'nin geli?tirilmesi (Doktora tezi). ?stanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul.

Özer, B. ve Dönmez, S. (2013). (Güvenirlik yüksek düzey de?erlendirmesinde kullan?lan kaynak).

Ak?lc?-Duygucu Öz-Belirlenim (ADÖB) Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

1. Annemle birlikteyken oldu?um gibi davranmakta özgür hissederim.

2. Annemle birlikteyken kendimi yeterli bir ki?i gibi hissederim.

3. Annemle birlikteyken sevildi?imi ve özen gösterildi?imi hissederim.

4. Annemle birlikteyken s?kl?kla kendimi yetersiz ve ba?ar?s?z hissederim.

5. Annemle birlikteyken olan bitenler hakk?nda dü?üncelerimi ifade edebilirim

ARABPSYCHOLOGY.COM